
KULTURA BEZ BARIER

Badanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów w ramach projektu „Biblioteka Dostępna w Piasecznie”

Realizacja badania:
Urszula Bąkowska

Konsultacja:
Dr Magdalena Ochał / Kolektyw Badawczy

Piaseczno, 27.02.2023 r.

KULTURA BEZ BARIER

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
O bibliotece i sieci bibliotecznej.....	4
Partnerzy	5
.....	5
Założenia i metodologia badania	7
Narzędzia badawcze.....	11
Osoby z niepełnosprawnościami w powiecie piaseczyńskim oraz w gminie Piaseczno – statystyki.....	12
Niepełnosprawności u dzieci.....	12
Dorośli z niepełnosprawnościami	14
Wnioski	16
Grupy osób z niepełnosprawnościami w świetle badania	17
g/Głusi i osoby niedosłyszające.....	17
Osoby niedowidzące i niewidome.....	19
Dzieci i dorośli w spectrum	20
Osoby z niepełnosprawnością ruchową.....	21
Osoby z niepełnosprawnością intelektualną.....	22
Seniorzy (aktywnie uczestniczący w kulturze)	24
Seniorzy – dom opieki.....	26
Wnioski z badania.....	28
Ocena istniejących rozwiązań.....	28
Postulaty dotyczące kwestii organizacyjnych	28
Propozycje do oferty instytucji	29

KULTURA BEZ BARIER

Wprowadzenie

Biblioteka Publiczna w Piasecznie realizuje przedsięwzięcie grantowe „Biblioteka Dostępna w Piasecznie”, finansowane w ramach projektu „Kultura bez barier”. Wartość grantu: 197 600 PLN.

Celem przedsięwzięcia grantowego jest:

1. Uwrażliwienie zespołu na perspektywę odbiorcy w procesie przygotowywania wydarzeń (szkolenia).
2. Współpraca ze środowiskiem senioralnym oraz z osobami z niepełnosprawnościami.
3. Zdefiniowanie najważniejszych punktów podróży odbiorcy do biblioteki.
4. Ułatwienie dostępu do zbiorów biblioteki (książkomat).
5. Zwiększenie dostępu do księgozbioru (książki z dużą czcionką, kody do ebook, aplikacja do audiobooków).
6. Poszerzenie oferty wydarzeń otwartych i dostępnych.
7. Współpraca z osobami z niepełnosprawnościami w zakresie prowadzenia zajęć, warsztatów, spotkań, koncertów.
8. Promocja wydarzeń dostępnych i biblioteki jako miejsca dostępnego.

W ramach powyższego przedsięwzięcia grantowego Biblioteka zrealizowała badanie potrzeb.

KULTURA BEZ BARIER

O bibliotece i sieci bibliotecznej

Piaseczyńska biblioteka została założona w 1947 roku. Przez lata jej status się zmieniał, ale w 2019 roku, na skutek połączenia Biblioteki Miasta i Gminy Piaseczno oraz Powiatowej Biblioteki Publicznej w Piasecznie, powstała jedna instytucja kultury – Biblioteka Publiczna w Piasecznie. Jej główną siedzibą stało się nowe Centrum Edukacyjno-Multimedialne przy ulicy Jana Pawła II 55. Biblioteka zajmuje dziś łącznie 2 742 metry kwadratowe na 3 kondygnacjach budynku. Nowa siedziba biblioteki umożliwia jej organizowanie różnego typu wydarzeń kulturalnych. Na parterze zlokalizowana jest nowoczesna i w pełni wyposażona sala widowiskowa mieszcząca 150 osób, Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności (SOWA) oraz kawiarnia. Na pierwszym piętrze znajduje się Oddział dla dzieci i młodzieży, Multicentrum (wyposażone w sprzęt multimedialny i składające się z 4 sal, dających możliwość połączenia w jedną dużą przestrzeń), mini kino, sala szkoleniowa oraz pomieszczenia administracyjne biblioteki. Drugie piętro zajmuje m.in. Oddział dla dorosłych, czytelnia i pokoje pracy merytorycznej.

Poza siedzibą główną, biblioteka posiada 3 filie na terenie miasta Piaseczno (filia Piaseczno-Centrum, Piaseczno przy Kościuszki 49, Piaseczno-Zalesie Dolne) oraz filie w Zalesiu Górnym, Bogatkach, Głoskowie, Józefostawiu, Złotoktosie, Gołkowie Letnisko oraz punkt biblioteczny w Gołkowie. W gminie biblioteka ma 2 książkomaty oraz 1 bibliobox, przez które można odebrać i zwrócić wypożyczone zbiory. Filia Piaseczno-Centrum realizuje usługę „Książka na telefon” dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Niemal przy każdej filii umiejscowione są wrzutnie do zwrotu wypożyczonych materiałów, z których można korzystać o dowolnej porze. Biblioteka zajmuje się głównie wypożyczaniem zbiorów (książek, filmów, audiobooków, gier planszowych). W swojej ofercie ma także kody do e-booków oraz czytniki e-booków. W bibliotekach jest coraz więcej książek z dużą czcionką. Biblioteka organizuje także wiele wydarzeń kulturalnych dla różnych grup odbiorców m.in. spotkania autorskie, wystawy, warsztaty, koncerty, lekcje biblioteczne, a także duże wydarzenia cykliczne m.in. Festiwal Pięknej Książki, Miasto Kobiet, Mistrzostwa Szaradziarskie, Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek, Narodowe Czytanie oraz Piaseczyńskie Dyktando.

KULTURA BEZ BARIER

Partnerzy

**POWIAT
PIASECZYŃSKI**

Powiatowy zespół ds. orzekania
o niepełnosprawności

MGOPS
PIASECZNO

fundacja
ale klasa

FUNDACJA
Polska
bez barier.org

ORPEA
REZYDENCJE

Biblioteka
Publiczna
w Piasecznie

KULTURA BEZ BARIER

KULTURA BEZ BARIER

Założenia i metodologia badania

U podstaw doboru metod wykorzystanych w badaniu leżało założenie, że badanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, nie jest tylko badaniem ich preferencji kulturalnych i oczekiwań w stosunku do biblioteki, ale także badaniem ich potrzeb, niezbędnych do wprowadzenia udogodnień, aby osoby te mogły brać czynny udział we wszystkich wydarzeniach organizowanych przez bibliotekę.

Reprezentanci instytucji, stowarzyszeń, fundacji oraz nieformalnych grup, jak również samorzecznicy, zostali więc w badaniu potraktowani nie tylko jako odbiorcy oferty, ale także jako jej potencjalni współtwórcy i partnerzy. Prowadzone w ramach badania działania miały charakter informacyjny, a respondenci, którzy wzięli udział w badaniu, mogli zadeklarować chęć współpracy oraz nawiązać wstępny kontakt z instytucją.

W badaniu udział wzięli przedstawiciele jednostek publicznych, stowarzyszeń, fundacji i grup nieformalnych, reprezentujący środowiska osób z niepełnosprawnościami i będący z perspektywy badania informatorami, dającymi wgląd w potrzeby tych grup oraz samorzecznicy. Łącznie ankiety wypełniło 16 osób (w tym 2 samorzeczników).

Poniżej zamieszczono krótką charakterystykę tych organizacji. Warto wspomnieć, że wszystkie prowadzą lub prowadziły działania z biblioteką.

- **Polski Związek Głuchych** jest organizacją ogólnopolską, historycznie wywodzącą się od społecznego ruchu głuchych działającego na ziemiach polskich. Korzenie Związku sięgają wieku XIX. Polski Związek Głuchych działa nieprzerwanie od 1946 r (77 lat) niezależnie od ustroju politycznego panującego w naszym kraju. Posiada 15 Oddziałów, 46 Kół Terenowych i 18 Ośrodków Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Uszkodzonym Słuchem. Osoby niestyszące o każdym poziomie utraty słuchu mogą w naszej organizacji otrzymać wsparcie we wszystkich swoich sprawach życiowych dzięki pomocy pracowników i wolontariuszy posługujących się językiem migowym potrafiących przełamać bariery komunikacji. PZG już od paru lat współpracuje z Biblioteką w Piasecznie w organizacji corocznego Festiwalu Pięknej Książki. Dzięki tej współpracy część imprez festiwalowych tłumaczona jest na język migowy. Zależy nam na popularyzowaniu czytelnictwa wśród osób z niepełnosprawnością słuchu.
- **Polska Fundacja Osób Słabosłyszących** działa przede wszystkim na rzecz osób słabosłyszących, dla których podstawą komunikacji i odbioru informacji jest mowa ustna. Nie wyklucza też osób głuchych, komunikujących się przede wszystkim Polskim Językiem Migowym, korzystających z takich form wsparcia jak napisy. Misją PFOS jest podejmowanie działań, w wyniku których szeroko pojęta przestrzeń publiczna (zarówno ta rzeczywista jak i wirtualna) stanie się bardziej dostępna i przyjazna dla ludzi, dla których uszkodzenie słuchu stanowi barierę w odbiorze mowy. Działania PFOS obejmują: dostarczanie sprzętu wspomagającego słyszenie

KULTURA BEZ BARIER

(pętli indukcyjnych, systemów FM, systemów na podczerwień itp.); podnoszenie świadomości otoczenia, bliższego i dalszego na temat skutków uszkodzenia słuchu oraz sposobów przewyciężania tych skutków; wykonywanie audytów, rekomendowanie optymalnych rozwiązań dla różnych instytucji; działania uświadamiające. Do tej pory PFOS nie organizował działań z biblioteką, ale deklaruje gotowość współpracy w przyszłości, m.in. w zakresie działań edukacyjnych i uświadamiających skierowanych do osób z dysfunkcją słuchu, ich rodzin, a także innych środowisk, w których osoby słabosłyszące funkcjonują na co dzień.

- **Polski Związek Niewidomych Piaseczno** zajmuje się wspieraniem i integracją osób niewidomych i niedowidzących. Organizuje w miarę możliwości szkolenia, wycieczki oraz spotkania integracyjne.
- **Fundacja AleKlasa** wspiera edukację i rozwój dzieci w spektrum autyzmu oraz ich rodziny. Prowadzi szkolenia, warsztaty, grupy wsparcia dla rodziców oraz członków rodzin. Szkoli także nauczycieli, specjalistów, pracowników firm zainteresowanych tematem spektrum autyzmu. Fundacja prowadziła szkolenia dla pracowników biblioteki na temat spektrum autyzmu oraz wykłady podczas konferencji nt. spektrum autyzmu, organizowanych w bibliotece.
- **Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych Auxilium** prowadzi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, działalność charytatywna, działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży, organizacja szkoleń, konferencji, działania psychoedukacyjne dla rodziców nauczycieli i specjalistów. Współpraca z Biblioteką Publiczną w Piasecznie to m.in. organizacja i prowadzenie grup wsparcia, konferencji dotyczących spektrum autyzmu i ADHD, zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, działania psychoedukacyjne na terenie Biblioteki Piaseczno.
- **Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach** - w skład ZSS wchodzi: Szkoła Podstawowa oraz Szkoła Przyspasabiająca do Pracy (do 24 r.ż), zespoły rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Zespół Szkół w Pęcherach jest to placówka dla której pierwszoplanowe miejsce zajmuje wychowanie (w szerokim tego słowa znaczeniu), wszechstronny rozwój ucznia (intelektualny, psychiczny, społeczny, zdrowotny, duchowy i estetyczny), w zgodzie z wolą rodziców przy wsparciu nauczycieli, wszystkich pracowników szkoły oraz jej sojuszników. Od września 2022 r. grupa uczniów podjęła praktyki przygotowujące do pracy w Bibliotece Głównej w Piasecznie. Uczniowie szkoły chodzili na wycieczki do filii w Jazgarzewie, uczestniczyli w warsztatach i spotkaniach autorskich organizowanych przez bibliotekę. Dla dzieci, które mają problemy z poruszaniem się, zostało zorganizowane przez bibliotekę spotkanie

KULTURA BEZ BARIER

z wiolonczelistką Oleną Zhurową-Tsolską w ramach cyklu „Opowieści snute smyczkiem” w szkole w Pęcherach.

- **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Zwycięzców Olimpiad Specjalnych w Piasecznie** - placówka oświatowa. Dotychczasowa współpraca z Biblioteką Publiczną w Piasecznie to wizyty w filii w Zalesiu Dolnym oraz wystawa prac uczniów w Bibliotece Głównej.
- **Fundacja Polska Bez Barier** zajmuje się dostępnością, użytecznością, prawami człowieka. Wspiera osoby pragnące poszerzyć wiedzę na temat projektowania uniwersalnego. Dotychczasowa współpraca z Biblioteką Publiczną w Piasecznie to współpraca w ramach projektów realizowanych przez Mazowiecki Instytut Kultury oraz wsparcie przy dostępności wydarzeń organizowanych w bibliotece.
- **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** jest jednostką budżetową, bezpośrednio oraz pośrednio realizującą zadania pomocy społecznej na terenie gminy Piaseczno. Głównie jest to wsparcie osób i rodzin, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć swojej trudnej sytuacji, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Pracownicy Ośrodka oferują pomoc w formie finansowej (różnego rodzaju zasiłki/dodatki itp. w zależności od sytuacji osoby/rodziny i zgodnie z obowiązującymi przepisami), rzeczową (różnego rodzaju posiłki i usługi, kierowanie do ośrodków wsparcia i Domów Pomocy Społecznej, realizacja pogrzebów, opłacanie składek społecznych i zdrowotnych, oraz pracy socjalnej polegającej na interdyscyplinarnej działalności zawodowej mającej na celu pomoc osobom/rodzinom, głównie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi (m.in. różnego rodzaju projekty realizowane na rzecz tych osób przy zaangażowaniu i współpracy mieszkańców, organizacji, instytucji i firm).
- **Centrum Kultury w Piasecznie - Uniwersytet Trzeciego Wieku** - UTW to cotygodniowe stacjonarne wykłady z różnych dziedzin wiedzy, prowadzone przez nauczycieli akademickich, bądź specjalistów z danej dziedziny. Spotkania wykładowe odbywają się w każdą środę w godz. 11.00 - 14.00 w sali widowiskowej w Bibliotece Głównej. W ramach UTW organizowane są także wykłady wyjazdowe i lekcje muzealne spotkania okolicznościowe i integracyjne, koncerty, warsztaty, wyjazdy do kina i teatru, wycieczki. Współpraca z biblioteką polega na korzystaniu z zasobów prelegentów z dziedziny związanej z czytelnictwem (spotkania autorskie) i wzajemnym wsparciu przy projektach.
- **Eko-Babki przy UTW Piaseczno** - nieformalna grupa wolontariuszek, która sama organizuje lub wspiera projekty innych organizacji w zakresie działalności proekologicznej, prospołecznej, międzypokoleniowej i międzykulturowej. Działalność jest adresowana do różnych grup pokoleniowych - od dzieci w przedszkolu, poprzez

KULTURA BEZ BARIER

młodzież szkolną aż do społeczności senioralnej. Jesteśmy otwarci również na inne narodowości, kultury i obyczaje. Do tej pory Eko-Babki uszyły dla biblioteki kalendarz adwentowy na książki, który od 2 lat służy Bibliotece, brały udział w pokazie postaci literackich z okazji Międzynarodowego Święta Książki, w zabawie z kalamburami z dziećmi, a także w nagraniu spotu biblioteki promującego czytelnictwo.

- **Teatr Peronówka** to grupa seniorów przy Centrum Kultury w Piasecznie, której celem jest szerzenie kultury poprzez tworzenie autorskich przedstawień teatralnych tj. na podstawie własnych scenariuszy, reżyserii i wykonania, adaptacje utworów innych autorów, popularyzacja ważnych wydarzeń historycznych, literackich życiorysów postaci wielkich Polaków (m.in. M. Skłodowskie-Curie, I. Łukasiewicza, M. Konopnickiej i in.) oraz wzmacnianie więzi międzypokoleniowej. Dotychczasowa współpraca z Biblioteką Publiczną w Piasecznie polegała na udziale w Festiwalu Pięknej Książki, Narodowym Czytaniu, kalamburach, Dniu Niepodległości i spotkaniu z dziećmi w bibliotece przy Kościuszki 49.
- **Rezydencja Antonina** jest całodobowym domem opieki i rehabilitacji, który zajmuje się osobami starszymi i chorymi wymagającymi całodobowej opieki. Dotychczas biblioteka przekazywała książki do biblioteczki Rezydencji Antonina, udostępniła wystawy i zorganizowała spotkanie świąteczne (koncert oraz spotkanie z uczestnikami Klubu Poszukiwaczy Słowa). Mieszkańcy rezydencji korzystali również z zasobów sali multimedialnej (roboty i długopisy 3D) oraz czytali w bibliotece dzieciom.

W badaniu udział wzięło także 2 samorzeczników (senior oraz osoba z niepełnosprawnością ruchową). Razem wpłynęło 16 ankiet.

KULTURA BEZ BARIER

Narzędzia badawcze

Badanie rozpoczęło się od analizy danych statystycznych dotyczących rodzajów niepełnosprawności, wieku, płci, zatrudnienia czy stopnia niepełnosprawności udostępnionych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przy Starostwie Powiatowym w Piasecznie. W kolejnym etapie zrealizowano wywiady kwestionariuszowe z przedstawicielami wybranych instytucji zajmujących się kwestiami niepełnosprawności oraz z samorzecznikami.

Pytania kwestionariusza miały charakter otwarty i zostały dostosowane do każdej z badanych grup. Dotyczyły m.in. oceny istniejących rozwiązań, postulatów dotyczących kwestii organizacyjnych oraz propozycji do oferty instytucji.

Badanie zostało przeprowadzone między 1 a 20 lutego 2023 roku.

KULTURA BEZ BARIER

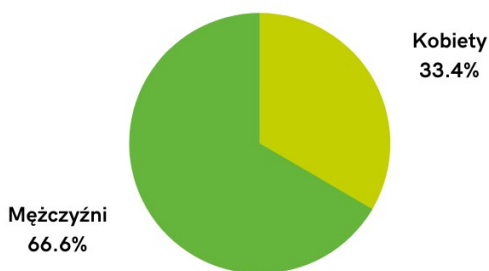
Osoby z niepełnosprawnościami w powiecie piaseczyńskim oraz w gminie Piaseczno – statystyki

Powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, działający w ramach Starostwa Powiatowego w Piasecznie, udostępnił dane za 2022 r. dotyczące osób z niepełnosprawnościami z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyn niepełnosprawności powyżej 16-go roku życia oraz poniżej 16-go roku życia z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku oraz płci w podziale na gminy.

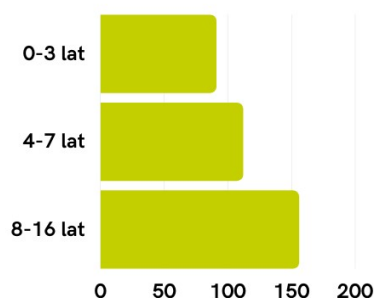
Niepełnosprawności u dzieci

Wg pozyskanych danych, niepełnosprawność u dzieci do 16 roku życia łącznie w całym powiecie w 2022 roku wynosi 359 orzeczeń, w tym dzieci w wieku 0-3 – 91 orzeczeń, dzieci 4-7 lat – 112 orzeczeń, dzieci w wieku 8-16 lat – 156 orzeczeń. Według płci podział jest następujący: 120 dziewcząt i 239 chłopców. Najwięcej orzeczeń dotyczy całkowitego zaburzenia rozwojowego – prawie 200 orzeczeń.

Płeć

Wiek

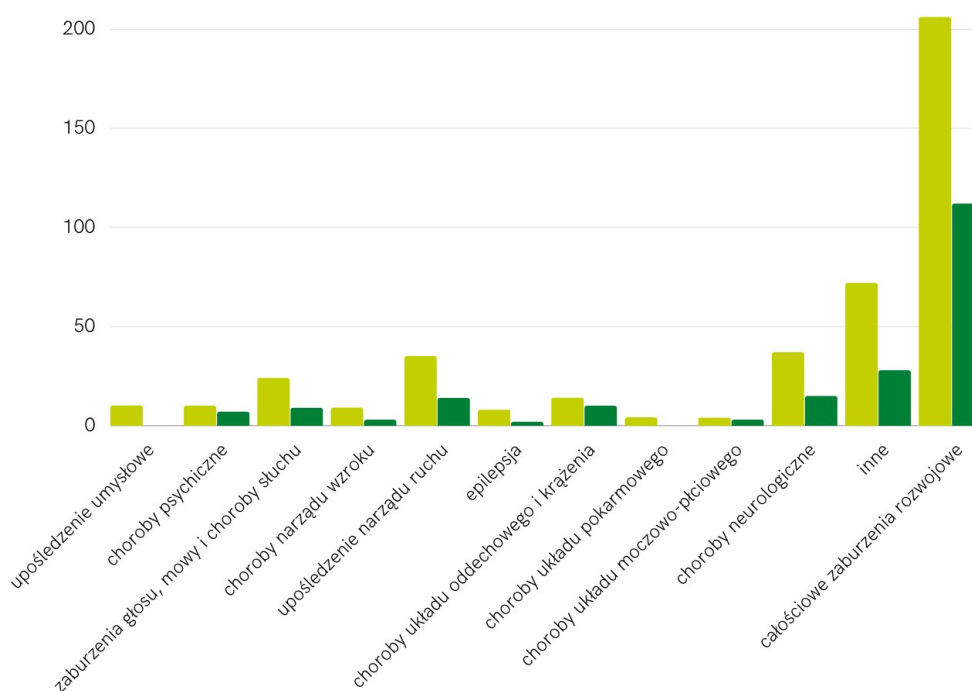
Z danych za 2022 rok wynika, że u dzieci do 16 roku życia wydano następujące orzeczenia o niepełnosprawności:

- upośledzenie umysłowe jest razem w Powiecie Piaseczyńskim 10, w tym w całej gminie Piaseczno 0 osób.
- choroby psychiczne – powiat 10, gmina Piaseczno 7.
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu; – powiat 24, gmina Piaseczno 9 (obszar miejski 4 i wiejski 5).

KULTURA BEZ BARIER

- choroby narządu wzroku; – powiat 9, gmina Piaseczno 3 (obszar miejski).
- upośledzenie narządu ruchu; – powiat 35, gmina Piaseczno 14 (obszar miejski 8 i wiejski 6).
- epilepsja; – powiat 8, gmina Piaseczno 2 (obszar miejski 1 i wiejski 1).
- choroby układu oddechowego i krążenia; – powiat 14, gmina Piaseczno 10 (obszar miejski 8 i wiejski 2).
- choroby układu pokarmowego; – powiat 4, gmina Piaseczno 0.
- choroby układu moczowo-płciowego; – powiat 4, gmina Piaseczno 3 (obszar miejski 1 i wiejski 2).
- choroby neurologiczne; – powiat 37, gmina Piaseczno 15 (obszar miejski 9 i wiejski 6).
- inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego; – powiat 72, gmina Piaseczno 28 (obszar miejski 16 i wiejski 12).
- całościowe zaburzenia rozwojowe – powiat 206, gmina Piaseczno 112 (obszar miejski 75 i wiejski 37).

Powyższy wykres przedstawia zestawienie wydanych przez powiat orzeczeń dotyczących niepełnosprawności dzieci od 0 do 16 roku życia (kolor jasnozielony – powiat; ciemnozielony – gmina Piaseczno).

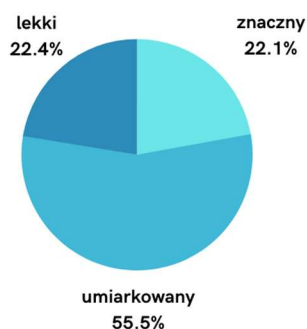

KULTURA BEZ BARIER

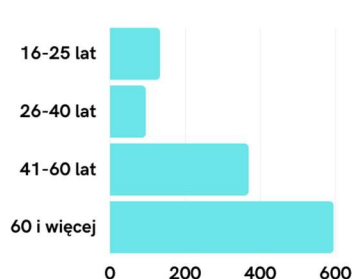
Dorośli z niepełnosprawnościami

Jak wynika z danych, liczba wydawanych orzeczeń w powiecie piaseczyńskim u osób powyżej 16 roku życia wyniosła w 2022 roku 1192. Z tego 604 to kobiety, a 588 to mężczyźni. 55% osób z orzeczeniem ma stopień umiarkowany niepełnosprawności. Tylko 5% osób z orzeczeniem jest aktywnych zawodowo.

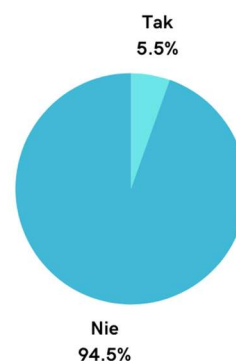
Stopień niepełnosprawności

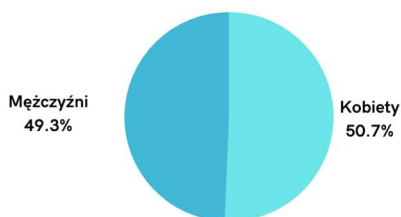
Wiek

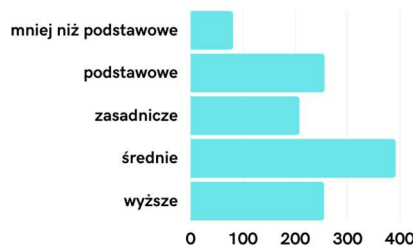
Zatrudnienie

Płeć

Wykształcenie

Dorośli (powyżej 16 roku życia)

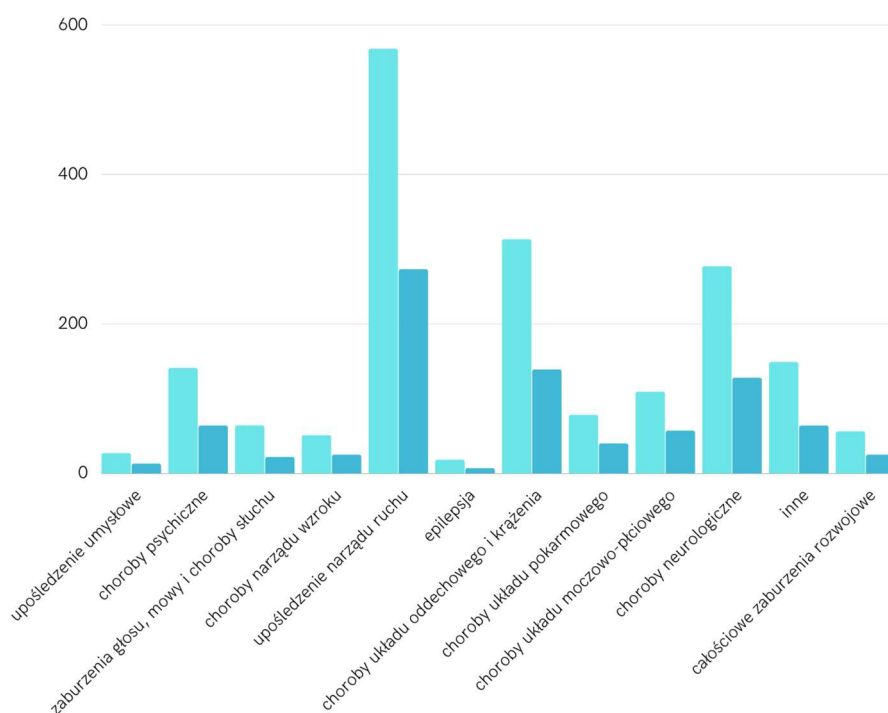
- upośledzenie umysłowe – powiat 27, gmina Piaseczno 13 (obszar miejski 6 i wiejski 7).
- choroby psychiczne – powiat 141, gmina Piaseczno 64 (obszar miejski 31 i wiejski 33).
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu; – powiat 64, gmina Piaseczno 22 (obszar miejski 14 i wiejski 8).
- choroby narządu wzroku; – powiat 51, gmina Piaseczno 25 (obszar miejski 18 i wiejski 7).
- upośledzenie narządu ruchu; – powiat 568, gmina Piaseczno 273 (obszar miejski 169 i wiejski 104).
- epilepsja; – powiat 18, gmina Piaseczno 7 (obszar miejski 3 i wiejski 4).

KULTURA BEZ BARIER

- choroby układu oddechowego i krążenia; - powiat 313, gmina Piaseczno 139 (obszar miejski 80 i wiejski 59).
- choroby układu pokarmowego; - powiat 78, gmina Piaseczno 40 (obszar miejski 27 i wiejski 13).
- choroby układu moczowo-płciowego; - powiat 109, gmina Piaseczno 57 (obszar miejski 31 i wiejski 26).
- choroby neurologiczne; - powiat 277, gmina Piaseczno 128 (obszar miejski 73 i wiejski 55).
- inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego; - powiat 146, gmina Piaseczno 64 (obszar miejski 33 i wiejski 31).
- całościowe zaburzenia rozwojowe - powiat 56, gmina Piaseczno 25 (obszar miejski 16 i wiejski 9).

Powyższy wykres przedstawia zestawienie wydanych przez powiat orzeczeń dotyczących niepełnosprawności dzieci od 0 do 16 roku życia (kolor jasnoniebieski - powiat; ciemnoniebieski - gmina Piaseczno).

KULTURA BEZ BARIER

Wnioski

Najwięcej niepełnosprawności u osób dorosłych dotyczy narządu ruchu, chorób układu oddechowego i krążenia oraz chorób neurologicznych. Należałoby zatem zwrócić uwagę na dostosowanie placówek bibliotecznych szczególnie pod kątem architektonicznym (usunięcie barier). Warto także rozważyć zakup defibrylatora do Biblioteki Głównej, najczęściej odwiedzanej placówki przez czytelników, aby zapewnić bezpieczeństwo osobom z problemami oddechowymi i krążenia. Trzecią najczęstszą niepełnosprawnością są choroby neurologiczne. Warto więc uwrażliwić zespół, przeprowadzić szkolenia dotyczące neuroróżnorodności i kwestii z tym związanych, ponieważ są to niepełnosprawności niewidoczne.

U dzieci od 0-16 roku życia najwięcej orzeczeń dotyczy całkowitego zaburzenia rozwojowego. Warto więc szczególnie zastanowić się nad tym, co może zrobić biblioteka dla tej grupy. Dobrym rozwiązaniem może być oferta dla rodziców czyli tzw. warsztaty „wytchnieniowe”, pozwalające na odpoczynek w przyjaznym miejscu pod opieką.

Należy jednak pamiętać, że powyższe dane dotyczą tylko osób z wydanym przez Starostwo Powiatowe orzeczeniem o niepełnosprawności. Wiele osób funkcjonuje na co dzień z takim ograniczeniami bez orzeczenia.

KULTURA BEZ BARIER

Grupy osób z niepełnosprawnościami w świetle badania

Rozdział ten przedstawia wyniki uzyskane z ankiet nt. potrzeb i oczekiwań różnych grup odbiorców w odniesieniu do instytucji kultury czyli Biblioteki Publicznej w Piasecznie.

g/Głusi i osoby niedostyszące

Polski Związek Głuchych, Polska Fundacja Osób Słabostyszących

- Kluczowe wydaje się wyposażenie w **pętle indukcyjne mobilne** przestrzeni w których odbywają się wydarzenia i **pętle stanowiskowe** w punktach obsługi. Ważne jest także stworzenie możliwości korzystania ze stanowiska obsługi z **tłumaczem PJM online**.
- W przypadku osób słabostyszących **największym problemem jest komunikacja słowna**. Bardzo pomocnym rozwiązaniem będzie **stosowanie prostych sposobów wspierania komunikacji** (odpowiednie mówienie, umożliwianie obserwowania ust mówcy osobie słabostyszącej, przekazywanie kluczowych informacji w formie pisemnej, upewnianie się, czy osoba słabostysząca odebrała wypowiedź słowną zgodnie z intencją osoby mówiącej).
- Pojawiła się także opinia, że ogromną pomocą dla osób słabostyszących i głuchych jest dobra, **czytelna i wyraźna informacja graficzna i tekstowa w całej przestrzeni biblioteki** – im więcej będzie komunikatów słownych i w formie piktogramów, tym łatwiej będzie osobom słabostyszącym docierać do konkretnych miejsc (stanowiska wypożyczania książek, sali spotkań i zajęć, toalety itp.).
- **Aby osoba g/Głucha lub niedostysząca wzięła udział w wydarzeniu** organizowanym przez bibliotekę musi być stosowana **pętla indukcyjna i napisy na żywo**. Formularz zgłoszenia musi zawierać możliwość zaznaczenia, z jakich form wsparcia dana osoba chce i musi skorzystać (np. z tłumaczenia na PJM, z pętli indukcyjnej, z napisów na żywo) – wskazane w formularzu formy wsparcia powinny zostać następnie zapewnione.
- Wskazano również, że warto na niektóre spotkania z autorami **zapraszać tłumacza** polskiego języka migowego. Informację o takim spotkaniu należy umieszczać z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym. Polski Związek Głuchych ze swojej strony też może umieszczać te informacje na swoich stronach w tłumaczeniu na język migowy. Warto byłoby też organizować spotkania integracyjne dla dzieci słyszących i niesłyszących w formie wspólnych zabaw i konkursów.
- Wydarzenia, które zachęciłyby do przyścia do biblioteki to różne konkursy i imprezy – powinny mieć także **charakter integracyjny**. Pojawiła się także opinia, że warto pomyśleć o spotkaniach, których celem będzie radzenie sobie z niedostłuchem, a więc np. spotkanie z doświadczonym protetykiem słuchu, spotkania z osobami z niedostłuchem, które pomimo ograniczeń pracują, realizują swoje cele życiowe,

KULTURA BEZ BARIER

- pasje, mają rodziny; również spotkania podczas których prezentowane będą rozwiązania techniczne i nowinki technologiczne umożliwiające przełamywanie ograniczeń. Ciekawe i pożyteczne mogą być spotkania z artystami z niepełnosprawnościami czy też prezentacja książek lub filmów prezentujących takie osoby (rozmowy dotyczące tematyki postrzegania takich osób, stosunku do nich, wspierania ich, wzajemnego wspierania się i oddziaływania na siebie obu światów – tego „niepełnosprawnego” i „pełnosprawnego” itp.).
- Pojawiła się sugestia, aby organizować kameralne warsztaty dedykowane tylko słabosłyszącym i ich bliskim – szczególnie gdy mają one charakter bardzo specjalistyczny.
- Ważne także aby osoby z niepełnosprawnością słuchu wiedziały, że dzięki udogodnieniom – tłumaczenie PJM, pętle indukcyjne, napisy, mogą uczestniczyć w wydarzeniach na takich samych prawach i tyle samo wyniosą, co osoby słyszące. Bardzo ważne, aby przy organizacji wydarzeń **przypominać, że osoby z uszkodzeniem słuchu są mile widziane i zapraszane, a biblioteka o nich pamięta** i dba i z myślą o nich te udogodnienia wdrożyła.
- Strona www biblioteki została uznana za czytelną, jednak jest na niej za dużo zdjęć w stosunku do treści tekstowej.
- Materiały informacyjne publikowane na stronie WWW i profilach społecznościowych również były dostępne (tłumaczenie na język migowy oraz napisy).
- W przypadku organizowania wydarzeń zdalnych, realizowanych na platformach zoom lub innych należy zadbać o to, aby osoby mówiące miały **mikrofony blisko ust**, aby były **napisy na żywo oraz tłumaczenie na PJM**, aby **twarze mówców były dobrze oświetlone i widoczne** na ekranach komputerów i smartfonów.
- **Promocja wydarzeń** do środowiska osób niedosłyszących i g/Głuchych w Piasecznie oraz w okolicach powinna odbywać się przez **internet**, przez strony społecznościowe typu Facebook umieszczane na stronach PZG. Plakaty o wydarzeniu PZG może rozwiesić **w świetlicy środowiskowej dla głuchych** w Warszawie.
- Jako problem przy korzystaniu z biblioteki wskazano: **brak kontaktu z pracownikami nie znającymi podstawowych znaków języka migowego**. Bardzo ważne byłoby wystanie przynajmniej jednego pracownika mającego kontakt z osobami przychodzącymi do biblioteki na kurs podstawowy Polskiego Języka Migowego.
- Zasugerowano również, że „Literatura dotycząca tematyki niepełnosprawności może być bardzo skutecznym narzędziem do budowania akceptacji społecznej dla zjawiska niepełnosprawności, budowania prawidłowych, zdrowych i naturalnych relacji między ludźmi z niepełnosprawnością a resztą społeczeństwa. Prezentacje, konkursy itp. obejmujące tego typu literaturę i sztukę są mile widziane”.

KULTURA BEZ BARIER

- Warto także rozważyć **uruchomienie wolontariatu** - np. młodzi czytelnicy mogliby pomagać przychodzić na wydarzenia kulturalne starszym osobom. Młodzi ludzie mogliby być przewodnikami starszych niewidomych i słabowidzących, którzy sami z domu nie wychodzą.
- Zapytaliśmy także Polski Związek Głuchych o organizowany wspólnie od 7 lat Festiwal Pięknej Książki oraz o to jak biblioteka, jako organizator wydarzenia, mogłaby go dostosować bardziej do potrzeb osób niesłyszących i niedostępujących. Organizacja festiwalu została oceniona pozytywnie. Wskazano potrzebę **pokazania tłumacza języka migowego na telebimie** - do tej pory stał obok sceny, więc był widoczny dla osób siedzących w pobliżu. PZG nie wyklucza organizacji kolejnych wydarzeń z Biblioteką, przy założeniu, że charakter takich wydarzeń trzeba przedyskutować w szerszym gronie.

Osoby niedowidzące i niewidome

Polski Związek Niewidomych Piaseczno

- Biblioteka Główna przy ul. Jana Pawła II 55 w Piasecznie posiada znacznik **Totupoint**. Zdaniem przedstawiciela PZN nie warto doposażać w to rozwiązanie kolejnych placówek.
- Biblioteka wypożycza, poza tradycyjnymi książkami, także książki z dużą czcionką, audiobooki, filmy i kody do ebooków na platformie Legimi i taka **oferta w zupełności wystarczy** dla osób niedowidzących. Według przedstawicielki PZN nie warto inwestować tzw. czytaki.
- Strona www jest wystarczająco czytelna. Informacje w formie filmów są dobrą formą informacji dla osób niewidzących i niedowidzących.
- W Bibliotece Głównej znajduje się stanowisko komputerowe z kontrastową klawiaturą i lupami. Rozwiązanie zostało ocenione jako pomocne i **warto doposażać inne placówki w takie stanowiska i akcesoria jak lupy** wg osoby ankietowanej. Inne rozwiązania dla osób niewidomych i niedowidzących, które warto wdrażać w bibliotekach to **oznaczenia Braille**.
- Osoby niewidome i niedowidzące chętnie korzystają z wydarzeń kulturalnych. Proponowane wydarzenia w bibliotece to **spotkania z autorami książek, teatr, kabaret**. Kluczowe, aby osoba niewidząca lub niedowidząca skorzystała z danego wydarzenia, to **cena i atrakcyjność danego wydarzenia**. Aby osoba niewidząca lub niedowidząca czuła się komfortowo na wydarzeniu, ważna jest **pomoc w znalezieniu siedzącego miejsca, oddaniu odzieży wierzchniej do szatni**.
- Najlepszy sposób dotarcia do środowiska osób niedowidzących i niewidomych w Piasecznie to **wysłanie informacji przez e-mail** do koła PZN.

KULTURA BEZ BARIER

Dzieci i dorośli w spectrum

Fundacja AleKlasa, Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych Auxilium

- Biblioteka Główna została uznana za **miejsce przyjazne sensorycznie**. Jest miejscem cichym, jednak w przestrzeni czasem dzieje się wiele wydarzeń i może być głośno, dlatego istnieje potrzeba wprowadzenia „**godzin cichej pracy**”. Jest także potrzeba wyznaczenia „**godzin głośnych**”, w czasie których nie trzeba zachowywać ciszy między regałami.
- W bibliotece **nie ma sali wyciszeń** - miejsca wyposażonego np. w hamak wiszący, fotel wiszący, miękkiego siedziska, gruszki, dostępność słuchawek wyciszających, dostosowania światła. Powinien to być osobny pokój, w którym nie będzie zbyt dużo bodźców sensorycznych, np. przyciemnione światło, jasne i stonowane kolory, fotel / sofa, kilka puf i poduch.
- W bibliotece powinna być **możliwość wypożyczenia słuchawek wyciszających** np. podczas wydarzeń typu Festiwal Pięknej Książki. Ważna jest także informacja o dostępności słuchawek w bibliotece.
- Strona www biblioteki wydaje się być zbyt **obszerna i dość mocno „przeładowana”**. W pierwszej chwili może przytłoczyć odbiorcę. Brak wyraźnego odnośnika dla klientów neuroróżnorodnych/w spektrum autyzmu. Obszerność strony www, szybkość zmieniających się informacji na stronie może być mało czytelne dla osób w spektrum.
- **Tworzenie przedprzewodników** (broszur oraz newsletterów), których zadaniem jest przygotowanie osoby do wizyty w nowym miejscu, uznano za potrzebne.
- Ciekawe wydarzenia zachęcające do przyścia do biblioteki to **zajęcia ogólnorozwojowe, skupione wokół pasji**. Dla dzieci i młodzieży - wydarzenia związane z hobby, pasją np. o windach, pociągach, alpinizmie, samochodach, fotografice etc. Dla dorosłych - spotkania z autorami książek z zakresu spektrum autyzmu, ADHD, zdrowia psychicznego, związane również z hobby np. spotkania z himalaistami, podróżnikami.
- Aby osoba w spektrum autyzmu czuła się komfortowo na wydarzeniu kluczowe jest, aby **ograniczyć bodźce**, aby uczestnik nie czuł się przytłoczony. Spotkania, uwzględniające osoby w spektrum powinny być kameralne, bez nadmiaru światła, kolorów, dźwięków.
- W kwestii wydarzeń organizowanych przez bibliotekę, powinny mieć one **charakter integracyjny**. Uznano, że nie jest wskazane wydzielanie grupy osób neuroróżnorodnych do danych wydarzeń. Skupiane się tylko na wydarzeniach dedykowanych osobom w spektrum i nie dostosowanie innych wydarzeń na potrzeby osób neuroróżnorodnych może być odebrane jako dyskryminujące tę konkretną grupę.

KULTURA BEZ BARIER

- **Istnieje potrzeba organizowania wydarzeń mających charakter "wytchnieniowy" dla rodziców/opiekunów.** Warsztaty, podczas których rodzice i opiekunowie dzieci w spektrum mogą odetchnąć, skupić się na sobie i swoim dobrostanie, są dobrym pomysłem. Warto jednak zadbać o to, by prowadziły je osoby znające i rozumiejące specyfikę spektrum autyzmu. Zaproponowano np. kurs mindfulness, ale prowadzony przez kogoś, kto rozumie rodziców i opiekunów dzieci w spektrum. Jest także wskazane, aby zaproponować warsztaty pozwalające na oderwanie się od tematu i przekierowanie uwagi na coś innego. Mowa tu np. o warsztatach zielarskich, rękodzielniczych, florystycznych oraz mindfulness, self-reg.
- Aby dotrzeć do środowiska osób w spektrum autyzmu w Piasecznie, warto **podjąć współpracę** z grupami rodziców, lokalnymi organizacjami pozarządowymi (fundacje i stowarzyszenia), ze szkołami podstawowymi i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną na terenie gminy.
- **Uważność na osoby neuro różnorodne i z niepełnosprawnościami** powinna być na stałe obecna w ofercie biblioteki. Osoby neuro różnorodne (dzieci i dorośli) to coraz liczniejsza grupa osób, która konsekwentnie będzie się zwiększać. Pracownicy biblioteki powinni mieć dużą wiedzę na temat neuro różnorodności, gdyż jest i będzie ona im niezbędna w pracy. Istnieje **potrzeba szkoleń pracowników** w tym zakresie.

Osoby z niepełnosprawnością ruchową

Samorzecznik, Fundacja Polska Bez Barrier

- **Przestrzeń** Biblioteki Głównej została określona jako **przyjazna** dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Pojawiła się opinia, że przestrzeń można określić mianem przyjaznych, bo przyjazny jest Zespół, a budynek dość nowy.
- Jako problem przy korzystaniu z biblioteki przez osoby z NR wskazano, że **brakuje niektórych rozwiązań** - oznaczeń kontrastowych, tłumaczenia PJM, systemów wspomaganie słuchu, rozwiązań ewakuacyjnych. Konstrukcje toalet nie są do końca dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zaproponowano przeprowadzenie rzetelnego audytu mogącego wskazać listę rzeczy do poprawy. Problemem są także ciężkie drzwi - bez pomocy osób trzecich w tym przypadku ciężko jest być samodzielnym.
- Pojawiła się sugestia, że w filii biblioteki w Zalesiu Górnym informacje wywieszane na drzwiach budynku (godziny otwarcia Biblioteki itp.) i są niedostępne dla osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim. Brakuje też jasnej informacji, że przy budynku jest winda dostępna dla użytkowników Biblioteki.
- Strona została oceniona pozytywnie. **Poprawy jednak wymaga** konstrukcja i merytoryka **deklaracji dostępności** („Nie dowiemy się z niej np. jak konkretnie wygląda toaleta, z której strony możliwy jest transfer z wózka na muszlę etc. Jak

KULTURA BEZ BARIER

osoba Głucha może się dowiedzieć o konieczności ewakuacji? Jak zostanie ewakuowany ktoś na wózku? Najważniejsza jest rzetelna informacja.”).

- Kluczowe, aby osoba z NR wzięła udział w wydarzeniu organizowanym przez bibliotekę, jest to aby dowiedziała się o wydarzeniu i aby było ono dla niej interesujące. Dodatkowym atutem, aby osoba z NR czuła się komfortowo na wydarzeniu, byłoby zapewnienie dostępności. **W treści ogłoszenia** o wydarzeniu powinny być zawarte informacje o dostępności pomieszczenia dla osoby z niepełnosprawnością ruchową. Najważniejsza jest także **miła atmosfera i potraktowanie OzN jak pozostałych** uczestników wydarzenia.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną

Zespół Szkół Specjalnych w Pęcherach (2 nauczycielki), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Zwycięzców Olimpiad Specjalnych w Piasecznie

- **Przestrzeń biblioteki** została określona jako **bardzo przyjazna** dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- **Współpraca** z biblioteką została oceniona jako **bardzo dobra** (dobry kontakt, zawsze chęć współpracy, profesjonalny sposób prowadzenia lekcji bibliotecznych, terminy zajęć dostosowane do godzin pracy szkoły, dzieci uczestniczące w lekcjach były bardzo zadowolone). Pojawił się też głos, że **w filiach prawie wcale nie ma lekcji** bibliotecznych dedykowanych osobom z niepełnosprawnością intelektualną.
- Jako przeszkodę przy korzystaniu z biblioteki przez osoby z NI wskazano, że biblioteka jest miejscem ogólnodostępnym, co dla niektórych uczniów mogłoby być problemem i powodem do wycofania się (**większa grupa ludzi może ich onieśmielać** czy przytłaczać). Problemów jest jednak wiele: brak umiejętności czytania u niektórych uczniów, dojazd do bibliotek oraz brak zrozumienia przez rodziców czy opiekunów, że osoby z NI potrzebują kontaktu z książką. Pojawiła się też opinia, że **brakuje zachęty do przychodzenia** ze strony biblioteki.
- Na stronie www biblioteki została uznana za bardzo czytelną i dostępną. Ma jednak **bardzo dużo treści**, które w przypadku uczniów z NI mogą być trudna do odczytania w całości i do zrozumienia. Niektórzy uczniowie nie czytają w ogóle, więc ta forma przekazu informacji wymaga pomocy innej osoby.
- **Wydarzenia muszą być dostosowane do poziomu intelektualnego uczestników.** Organizatorzy powinni informować o ilości osób, które wezmą udział w tym wydarzeniu (mieć na uwadze uczestników ze spektrum autyzmu czy Aspergera). Trzeba wziąć pod uwagę także: wiedzę osoby z NI o wydarzeniu, jej zainteresowania, chęć poszerzania swoich wiadomości o otaczającym świecie, umiejętność organizowania i dobrego wykorzystywania wolnego czasu, możliwość samodzielnego przemieszczania się po mieście, umiejętność korzystania z transportu publicznego

KULTURA BEZ BARIER

oraz wiele innych czynników (zdrowotnych, rodzinnych, psychosomatycznych). Ważny jest także **czas, w którym impreza się odbywa** – powinny to być godziny dostosowane do pracy szkoły.

- Wydarzenia, które zachęciłyby osoby z niepełnosprawnością intelektualną do przyścia do biblioteki to **wszelkie działania artystyczne** (śpiew, taniec, muzyka), teatr o prostym przekazie i z krótkim przedstawieniem (problemy uczniów z koncentracją uwagi), działania plastyczne – wyrażanie emocji przez prace plastyczne, ceramika itp. Zaproponowano m.in.: spotkania z autorami książek, aktorami, znanymi i ciekawymi osobowościami – ludźmi, którzy rozumieją NI. A także zabawa i relaks.
- Dodatkowym atutem, aby osoba z NI czuła się komfortowo na wydarzeniu byłoby „DUŻO WYROZUMIAŁOŚCI, EMPATI ze strony organizatorów i chęci wystuchania również ich.” Osoby z NI mają takie same potrzeby jak osoby pełnosprawne – chcą być zauważone i docenione nawet za to, że są. Jeżeli organizator wydarzenia wie o tym, może postarać się, aby osoba z NI była „widoczna”. Będzie to warunkowało komfortowe samopoczucie i chęć wzięcia udziału w wydarzeniu. Pojawiła się także opinia, że atutem byłby też **poczęstunek**.
- Przedstawicielka szkoły w Pęcherach zaproponowała wspólną organizację wydarzeń np. koncerty uczniów, jasełka, przedstawienia, konkursy recytatorskie czy wystawy prac uczniów. W placówce jest dużo dzieci, które mają problemy z przemieszczeniem się. Dobrym pomysłem jest organizowanie dla nich imprez, teatrzyków czy **spotkań na terenie szkoły**. SOS Piaseczno także chciałoby organizować wspólne działania z biblioteką.
- Wydarzenia dla grup mieszanych, mające charakter integracyjny, powinny być wcześniej zaplanowane, a uczestnicy poinformowani, że w wydarzeniu wezmą udział osoby z niepełnosprawnością intelektualną. **Nie każda osoba z NI będzie też gotowa** na udział w takim wydarzeniu, dlatego wcześniejszy kontakt z nauczycielami jest niezbędny. Powodzenie takiej inicjatywy jest zależnie od tematu wydarzenia, wieku osób NI i stopnia niepełnosprawności. Pojawiła się też opinia, że wydarzenia powinny być dedykowane tylko dla grupy osób z NI.
- Informacja wydarzeń dla środowiska osób z NI w Piasecznie oraz w okolicach powinna dotrzeć do sekretariatów **szkół specjalnych i pedagogów szkolnych**, którzy poinformują dyrekcję oraz nauczycieli o zbliżających się wydarzeniach skierowanych do młodzieży NI. **Warto dotrzeć do innych placówek zajmujących się osobami NI** tj. przedszkola, klasy integracyjne w szkołach masowych, Warsztatach Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domach Samopomocy. Można wysłać także informację do biblioteki szkolnej.
- **Istnieje potrzeba organizowania wydarzeń mających charakter „wytchnieniowy”** dla rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Warto organizować spotkania dyskusyjne na temat radzenia sobie z dzieckiem z NI, spotkania muzyczne

KULTURA BEZ BARIER

oraz relaksacyjne np. jogę. **Grupy wsparcia** dla rodziców/opiekunów często są nie tylko chwilą wytchnienia w opiece nad osobą NI, ale przede wszystkim źródłem informacji. Pojawiła się także sugestia zajęć z choreoterapii (terapii tańcem).

Seniorzy (aktywnie uczestniczący w kulturze)

Centrum Kultury w Piasecznie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Eko-babki, teatr Peronówka, MGOPS, samorzecznik

- Biblioteka Główna została uznana za miejsce dogodne i przyjazne dla seniorów ze względu na sąsiedztwo UTW i możliwość wizyty w Bibliotece przy okazji wykładów.
- Jest kilka niedogodności dla osób starszych:
 - ciężkie drzwi zewnętrzne,
 - zbyt mało stolików w kawiarni lub przed kawiarnią, szczególnie doraźnie w środy dla UTW,
 - brak kilku miejsc parkingowych oznakowanych dla słuchaczy UTW (dostępne w środy),
 - często zepsuta winda z lewej strony od wejścia głównego,
 - zbyt mała salka na spotkania w Muzeum Kaset,
 - brakuje miejsc siedzących w holu biblioteki, gdzie czekają w przerwie zajęć na Uniwersytecie Trzeciego Wieku,
 - brakuje zbiornika z wodą,
 - poprawy wymaga także komunikacja wizualna (oznakowanie oddziałów biblioteki w budynku i toalet - często ikonki są mylące),
 - można zorganizować więcej wyciszonych miejsc do czytania na miejscu.
- Budynek jest określany jako duży obiekt, co powodujący określone trudności w poruszaniu się po nim. Pojawiła się sugestia by pomyśleć o systemie informowania o wydarzeniach przy pomocy tradycyjnych nośników i o wizualnej informacji ułatwiającej wyszukiwanie poszczególnych sal, w których odbywają się wydarzenia.
- **Oferta biblioteki została oceniona bardzo pozytywnie.** Można w niej znaleźć cały szereg przedsięwzięć, które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom także starszych czytelników. Szczególnie inicjatywa Muzeum Kaset została bardzo ciepło przyjęta przez seniorów.
- Biblioteka ma **duży zbiór książek z większą czcionką.** Zdaniem ankietowanych, istnieje **potrzeba dalszego doposażenia** placówek w takie wydania. Jednak może być również tak, że niektóre osoby zwiększona objętość książki zniechęci do wypożyczania. Warto informować czytelników o możliwości wypożyczenia książek z dużą czcionką, ponieważ odwiedzający bibliotekę mogą nie wiedzieć, że są takie w ofercie. Pojawiła się także opinia, że w bibliotece powinno być więcej laptopów

KULTURA BEZ BARIER

z dużą czcionką do szkoleń oraz czytników ebooków do czytania z większym ekranem.

- **Usługa „Książka na telefon” dla seniorów została oceniona jako potrzebna i atrakcyjna** -zapotrzebowanie na tę usługę będzie się zwiększać. Wyrażono obawę, że możliwości w tym zakresie mogą być ograniczone i dotyczą Biblioteki Głównej, a nie filii.
- Biblioteka ma 2 **księżkomaty** w Piasecznie, które uznano za **bardzo korzystne i użyteczne** rozwiązanie dla seniorów. Pojawiła się sugestia o lokalizacji przynajmniej jednego urzędu w miejscu gromadzenia się seniorów (Przystań pod Klonami). Warto jednak zrobić analizy jak dużo seniorów 60+ korzysta z tej metody wypożyczania. W praktyce może się okazać, że Seniorzy są bardziej przyzwyczajeni do kontaktu bezpośredniego z bibliotekarzem i poszukiwaniem książek osobiście na regałach w placówce. Pojawiła się także opinia, że jest to rozwiązanie bardziej dla młodych niż dla seniorów, ponieważ tym drugim trudno jest się przestawić na nowoczesne formy usług.
- **Strona www biblioteki została uznana za czytelną.** Pojawiła się też opinia, że nie wszyscy seniorzy z niej korzystają i wiedzą o niej. Strona ma kilka plusów: możliwość powiększenia czcionki i kontrastu na stronie, strona dostępna również w języku angielskim, bardzo bogata we wszelkie informacje na stronie głównej Biblioteki. Jako minusy wskazano: w części dla Czytelnika informacje w poszczególnych katalogach są nieaktualne, sprzed kilku lat np. ostatnie aktualności z 2020 r, na żadnej stronie nie ma też linku do FB czy Instagrama gdzie informacje o działalności Biblioteki są uzupełniane na bieżąco.
- Polecane **wydarzenia dla seniorów**, które zachęciłyby do przyścia do biblioteki: spotkania z popularnymi artystami, aktorami, piosenkarzami, zespołami z lat młodości seniorów; wieczorki tematyczne wspomnień seniorów z pokazem pamiątek z poszczególnych dekad XXw (lata szkolne, lata studenckie, praca zawodowa, życie rodzinne w PRL itp.); promowanie aktywnych seniorów piszących wiersze, książki, pamiętniki, fanów fotografii i filmów; więcej otwartych spotkań z Klubem Poszukiwaczy Słowa; konkurs Najbardziej Oczytany Senior (na podst. ilości wypożyczonych książek w ciągu np. pół roku); pokazy tematyczne mody z PRL wykonany przez Seniorów (lata 20, 50, 70, 80 ub. wieku); konkurs Stylowy Senior/Stylowa Seniorka - czasy współczesne, promocja stylu Sivers; spotkanie z ciekawymi ludźmi (artystami poetami, a nawet mieszkańcami, którzy będą opowiadać historie); koncerty, ciekawe filmy. Warto także realizować wydarzenia integracyjne i międzypokoleniowe.
- Aby seniorzy czuli się komfortowo na wydarzeniu, ważna jest **poczucie bezpieczeństwa** i swobody (identyfikacja z miejscem), **serdeczna i gościnna atmosfera, dobre nagłośnienie, odpowiednia temperatura i powietrza w sali.** Dobrze,

KULTURA BEZ BARIER

aby seniorzy znali osoby uczestniczące w wydarzeniu, najlepiej aby były osoby z szeroko rozumianych kręgów muzycznych. Najważniejsza jest wyprzedzająca informacja, najlepiej „papierowa”. Komfort na wydarzeniu to dobra atmosfera, integracja przez zabawę, współpraca i wzajemna akceptacja, nietrudne konkursy, drobne upominki w nagrodę, skromny poczęstunek typu herbata, zioła, zdrowe ciasteczka. Pojawiła się także opinia, że powinna być możliwość kupienia biletu przed samym wydarzeniem, ponieważ często decyzję podejmuje się późno, kiedy nie wiadomo, jak zdobyć bilet. Warto również zwrócić uwagę czy terminy dużych imprez nie kolidują ze sobą przy planowaniu wydarzeń.

- Jako sposób dotarcia do tej grupy pojawiły się sugestie **wykorzystania różnych nośników** tj. prasa lokalna, informacje udostępniane przez organizacje (Eko-Babki, Kobiety piaseczyńskie, Emerycy, TPP, UTW, Teatr Peronówka), system sms, plakaty w bibliotekach oraz ustne informacje od bibliotekarzy dla czytelników z prośbą o przekazanie znajomym i sąsiadom. Dobrą drogą dotarcia będą także informacje o wydarzeniach w mediach społecznościowych, na stronach Biblioteki. Wiele osób nie korzysta jednak z Facebooka, a nawet internetu, dlatego tradycyjne plakaty będą dobrym rozwiązaniem. Warto wieszać ogłoszenia papierowe w miejscach publicznych, jak i na klatkach w blokach itp. oraz docierać do odbiorców poprzez instytucje, organizacje czy nawet kościoły itp.
- Pojawiła się także sugestia, aby **bibliotekarze brali udział w spotkaniach** organizowanych przez Kluby Seniora, UTW, Związek Emerytów i Rencistów w celu promocji czytelnictwa, prezentacji nt. możliwości korzystania z oferty biblioteki w wersji tradycyjnej i elektronicznej oraz aktywnego poszukiwania we własnym zakresie najbliższych wydarzeń biblioteki przez seniorów.

Seniorzy – dom opieki

Rezydencja Antonina

- Biblioteka Główna została oceniona jako miejsce przyjaznym seniorom. Biblioteka może ułatwić seniorom/mieszkańcom Rezydencji Antonina dostęp do książek poprzez **wymianę książek w domu opieki**.
- Wydarzenia określane jako najbardziej ciekawe dla seniorów to spotkania z „ciekawymi ludźmi”, podróżnikami, aktorami, poetami, wystawy, koncerty, które odbywają się głównie na miejscu w placówce. Przedstawicielka instytucji zwraca także uwagę, że dużą **barierą jest kwestia transportu i dotarcia do biblioteki** i na wydarzenia.
- Kluczowe, aby seniorzy czuli się komfortowo na wydarzeniu, jest **odpowiednie nagłośnienie**.

KULTURA BEZ BARIER

- Rezydencja Antonina mogłaby zorganizować z Biblioteką jako partnerem następujące wydarzenia: dialog międzypokoleniowy, spotkanie bądź cykl spotkań/wykładów/panel dyskusyjny na temat: pracy mózgu, chorób neurodegeneracyjne; terapii zajęciowej w opiece nad seniorami (wpływ i znaczenie); etyce w kontekście podejścia do osób starszych i chorych (Godność/Człowieczeństwo; Autonomia; Samotność); wypalenia w opiece nad osobami starszymi i chorymi.

KULTURA BEZ BARIER

Wnioski z badania

Ocena istniejących rozwiązań

a) Biblioteka przyjazna = miejsce dla każdego

- Przyjazna sensorycznie
- Przyjazna przestrzeń
- Przyjazna seniorom, osobom w spectrum, z niepełnosprawnością wzroku

b) Strona Internetowa

- Ogólnie uważana za dość czytelną i dostępną
- Co może stwarzać problem – bardzo dużo treści (więcej zdjęć w stosunku do napisów, obszerność i przeladowanie strony), brak wiedzy na temat jej istnienia przez osoby starsze

Postulaty dotyczące kwestii organizacyjnych

a) Osoby słabowidzące i niewidzące

- **Co warto poprawić:** wyposażenie placówki w stanowiska komputerowe z kontrastową klawiaturą i lupami, oznaczenia alfabetem Braille

b) Osoby w spectrum

- **Co warto poprawić:** stworzenie odpowiednich warunków – dbanie o wyciszenie (słuchawki wyciszające, ciche godziny pracy), szkolenie pracowników oraz tworzenie przedprzewodników

c) Osoby starsze

- **Co warto poprawić:** infrastruktura niedopasowana do potrzeb osób starszych – ciężkie drzwi, niewystarczająca ilość miejsc siedzących, komunikacja wizualna

KULTURA BEZ BARIER

d) Osoby słabosłyszące i niesłyszące

- **Co warto poprawić:** słowo klucz – komunikacja, pętle indukcyjne, dostęp do tłumacza PJM online, wspieranie komunikacji poprzez dostosowanie się do rozmówcy (odpowiednie mówienie, przekazywanie kluczowych informacji pisemnie), w bibliotece potrzebne są czytelne i wyraźne informacje graficzne i tekstowe, szkolenie pracowników – podstawy języka migowego

e) Osoby z niepełnosprawnością intelektualną

- **Co warto poprawić:** Biblioteka powinna aktywniej wychodzić z ofertą do osób z niepełnosprawnością intelektualną (organizować lekcje w filiach oraz spotkania na terenie szkoły). Tutaj słowo klucz to empatia i dostosowanie do poziomu intelektualnego komunikacji i oferty.

Propozycje do oferty instytucji

a) Osoby słabowidzące i niewidzące

- **Czego chcą:** Spotkania z autorami książek, teatr, kabaret
- **Czego potrzebują:** pomoc w miejscu wydarzenia
- **Na co zwrócić uwagę:** cena oraz atrakcyjność wydarzenia

b) Osoby w spectrum

- **Czego chcą:** wydarzenia integracyjne – zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci, spotkania związane z tematyką zdrowia psychicznego dla dorosłych, zajęcia związane z zainteresowaniami dla wszystkich
- **Czego potrzebują:** komfort – ograniczenie bodźców
- **Na co zwrócić uwagę:** organizacja wydarzeń o charakterze „wytchnieniowym” dla rodziców i opiekunów

KULTURA BEZ BARIER

c) Osoby starsze

- **Czego chcą:** miejsca, w którym mogą czuć się dobrze, mieć swobodę wyboru aktywności i działań, uczestnictwa w wydarzeniach – spotkania z artystami, wieczorki tematyczne, konkursy
- **Czego potrzebują:** poczucie bezpieczeństwa, gościnna atmosfera, komfort związany z dobrym nagłośnieniem oraz temperaturą i dostępem do powietrza w salach
- **Na co zwrócić uwagę:** rezydenci domów opieki – dla nich barierą jest transport związany z dotarciem do biblioteki i wydarzenia

d) Osoby słabosłyszące i niesłyszące

- **Czego chcą:** brać udział w wydarzeniach organizowanych w bibliotece o charakterze integracyjnym
- **Czego potrzebują:** dostosowanej komunikacji w czasie wydarzenia – pętla indukcyjna, napisy na żywo, obecność tłumacza języka migowego
- **Na co zwrócić uwagę:** istnienie odpowiednich formularzy zgłoszeniowych w których można zaznaczyć, czego potrzebuje dany uczestnik, organizacja spotkań których celem jest radzenie sobie z niedosłuchem, spotkania z artystami, prezentacja filmów i książek związanej z tą tematyką

e) Osoby z niepełnosprawnością intelektualną

- **Czego chcą:** wydarzeń artystycznych, teatralnych
- **Czego potrzebują:** informacja, czas i zachęta do uczestnictwa w danym wydarzeniu ze strony biblioteki
- **Na co zwrócić uwagę:** organizacja wydarzeń dla grup mieszanych, zadbanie o poczęstunek i zwrócenie uwagi na długość wydarzenia, organizacja zajęć mających charakter grupy wsparcia